

Számítógépes Hálózatok 2012

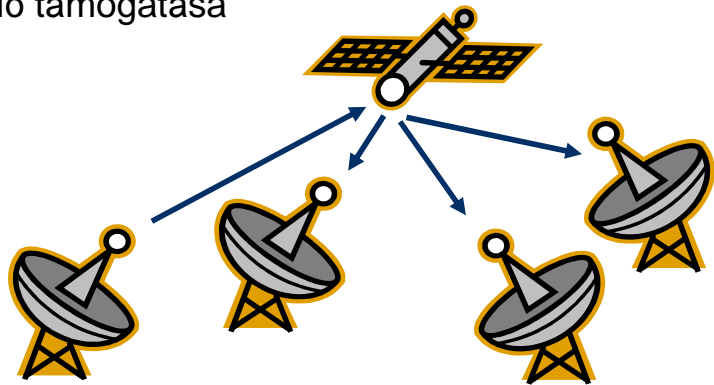
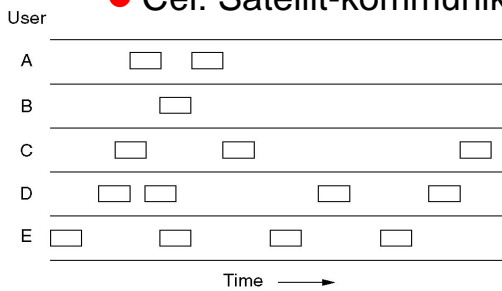
6. Adatkapcsolati réteg, MAC – ALOHA, CSMA, versenymentes protokollok, korlátozott verseny

MAC alréteg

- Statikus Multiplexálás
- Dinamikus csatorna foglalás
 - **Kollízió alapú protokollok**
 - Verseny-mentes protokollok (contention-free)
 - Protokollok korlátozott versennyel (limited contention)
- Az Ethernet példája

ALOHA

- Algoritmus:
 - Amikor egy csomag kész, azonnal átvitelre kerül
- Történet:
 - 1985 by Abrahamson et al., University of Hawaii
 - Cél: Satellit-kommunikáció támogatása

A csomagok tetszőleges időben kerülnek átvitelre

ALOHA – Elemzés

- Előny
 - Egyszerű
 - Koordináció nem szükséges
- Hátrányok
 - Kollíziók
 - A küldő nem teszteli a csatorna állapotát
 - A küldőnek nincs direkt módszere arra, hogy megtudja, hogy eredményes volt-e az átvitel
 - Nyugták (ACK) szükségesek
 - A nyugták szintén ütközhetnek

ALOHA – Hatékonyság

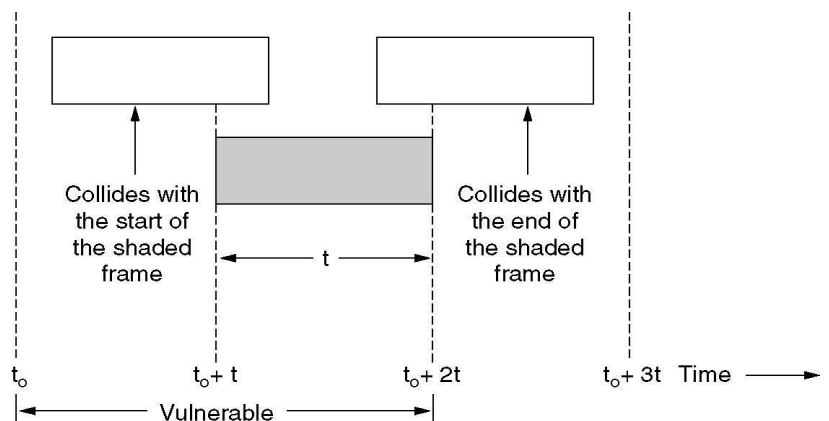
- Tegyük fel, hogy a csomagok létrehozása **Poisson-folyamat**:
 - „Végtelen” sok állomás, melyek egyformán, függetlenül viselkednek
 - Minden csomag egyforma hosszú, annak átviteléhez egységnyi idő kell
 - Az idő két küldési kísérlet között exponenciális eloszlású
 - Legyen G a küldési kísérletek számának várható értéke egységnyi idő alatt (egységnyi idő = egy csomag átviteléhez szükséges idő)
 - Ekkor:

$$P[k \text{ küldési kísérlet } t \text{ idő alatt}] = \frac{(Gt)^k}{k!} e^{-Gt}$$

- Ahhoz hogy sikeres átvitelt hajtsunk végre, nem szabad hogy kollízió lépjen fel egy másik csomaggal
- Mi ennek a valószínűsége?

ALOHA – Hatékonyság

- Egy X csomag ütközik, ha
 - egy csomag nem ért véget, amikor X indul
 - egy csomag kicsivel X vége előtt indul

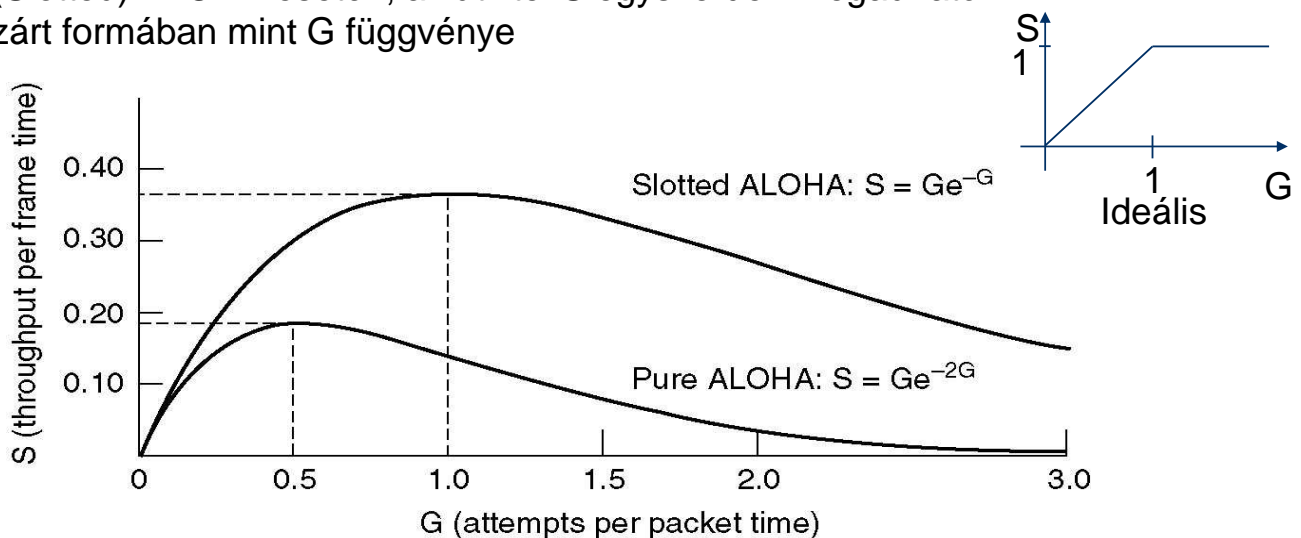
- Azaz, egy csomagátvitel akkor sikeres, ha két egységnyi időben nincs másik csomagátviteli kísérlet
 - Valószínűség: $P_0 = P(0 \text{ csomag } 2 \text{ egységnyi időben}) = e^{-2G}$
 - Maximális átvitel $S(G) = G * P_0 = G * e^{-2G}$
 - Optimum $G = 0,5$ -nál: $S = 1/(2e) \approx 0,184$

Egy javítás: Slotted ALOHA

- ALOHA problémája: a csomag „sebezhetőségi” ideje hosszú (2 időegység)
- Csökkentsük idődarabok (slot) bevezetésével – átvitel csak egy slot elején kezdődhet
 - Feltesszük, hogy a slot-ok szinkronizálása „valahogy” rendelkezésre áll
- Eredmény: Sebezhetőségi idő feleződik, az átvitel megduplázódik
 - $S(G) = Ge^{-G}$
 - Optimum $G=1$ -nél: $S=1/e$

Hatékonyság a feldolgozandó terhelés függvényében

- (Slotted) ALOHA esetén, az átvitel S egyszerűen megadható zárt formában mint G függvénye

- Az átvitel összezuhan, ha nő a terhelés!

Vivő-érzékelés (Carrier Sensing)

- (Slotted) ALOHA egyszerű, de nem kielégítő
- Stratégia: Figyeljünk mielőtt beszélünk (udvariasság segít)
- Figyeljük a vivő médiumot (carrier), hogy szabad-e, mielőtt adatot küldünk
 - **Carrier Sense Multiple Access (CSMA)**
 - Nem viszünk át adatot, ha nem szabad (egy másik állomás éppen adatot visz át)
- Alapvető kérdés: Hogyan viselkedjünk pontosan, ha a médium nem szabad?
 - Különösen: MIKOR próbáljuk újra az átvitelt?

1-persistent CSMA

- Ha a vivő médium nem szabad, várjunk, amíg szabad lesz
- Akkor azonnal kezdjük meg az átvitelt
- Ha kollíziót tapasztalunk, akkor
 - várjunk véletlenül választot ideig és ismételjük meg előlről
- „Türelmetlen” várakozás (persistent waiting)
- Nyilvánvaló probléma: ha több állomás vár, akkor *garantált* a kollízió!
- Azért jobb, mint az ALOHA vagy a slotted ALOHA

Non-persistent CSMA

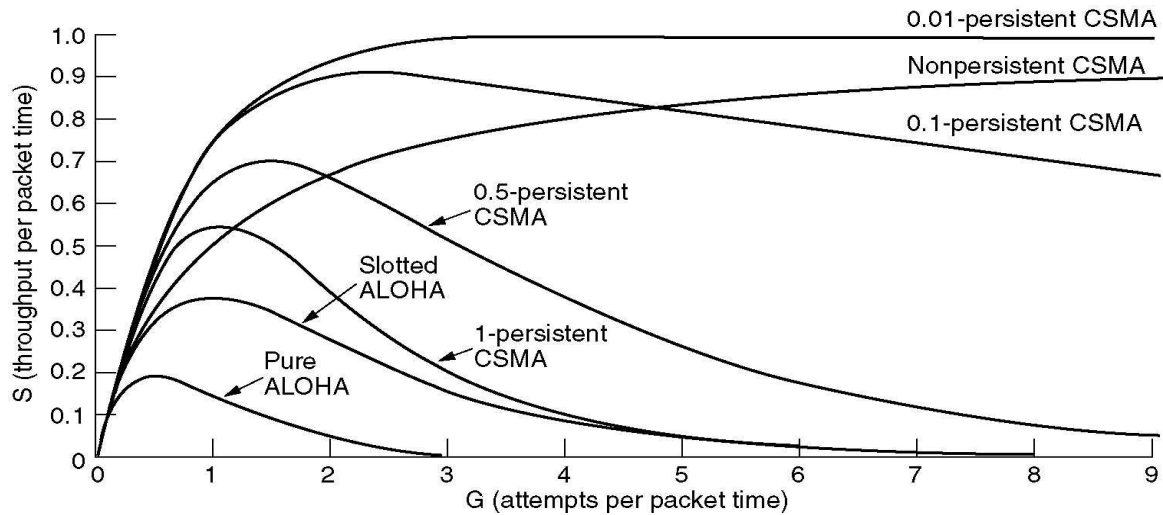
- Ha a csatorna szabad, kezdjük meg az átvitelt
- Ha a csatorna nem szabad,
 - várjunk véletlenül választott ideig
 - utána ellenőrizzük újra, hogy a csatorna szabad-e, és így tovább
- A csatornát nem ellenőrizzük folyamatosan
 - kevésbé mohó

- A hatékonyság függ attól, hogy milyen eloszlás szerint választjuk a várakozási időt a következő ellenőrzésig
 - Általánosan, jobb átvitelt eredményez, mint a „persistent CSMA” magas terhelés esetén
 - Alacsony terhelés esetén a várakozás nem szükséges és pazarló

p-persistent CSMA

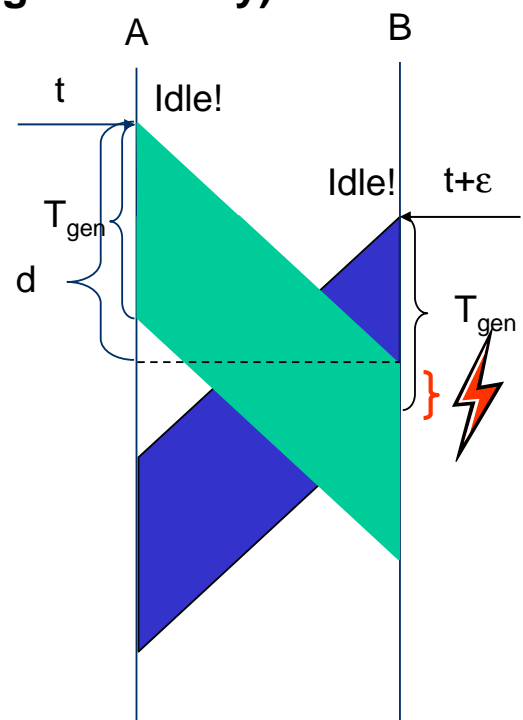
- A persistent és a non-persistent CSMA kombinációja
 - idő-slot modellt használ
- 1. Ha a csatorna szabad,
 - p valószínűséggel küldjük a csomagot
 - ha kollíziót tapasztalunk,
 - várjunk véletlen ideig
 - kezdjük újra az 1. pontban
 - egyébként ($1-p$ valószínűséggel)
 - várjunk a következő slot-ra
 - folytassuk az 1. pontban
- 2. Ha a csatorna foglalt
 - figyeljük folyamatosan, amíg nem lesz szabad, azután folytassuk az 1. pontban

CSMA hatékonysága

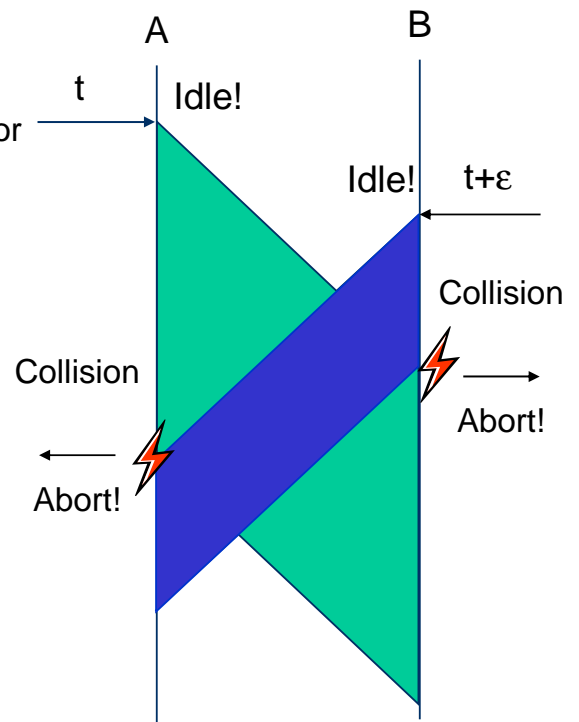
CSMA és propagációs késés (propagation delay)

- Minden CSMA sémának van egy elvi korlátja: A **propagációs késés d**
- Tegyük fel, két állomás lesz küldésre kész, az egyik t , a másik $t+\epsilon$ időpontban
 - t időpontban a csatorna teljesen szabad
 - Az állomások között a propagációs késés $d > \epsilon$
- A második állomás nem tudja érzékelni az első állomás már megkezdett átvitelét
 - Egy szabad csatornát érzékel, elindítja a küldést, és kollíziót okoz

Kollízió felismerés (collision detection) – CSMA/CD

- Ha két csomag ütközik, sok idő veszik el azok átvitelének befejezésére
- Ha lehetséges lenne felismerni egy kollíziót amikor az fellép, az átvitelt meg lehet szakítani és egy új próbát tenni
 - Az elvesztegetett idő csökken, nem kell megvárni, hogy a (ütköző) csomagok befejeződjenek
- A fizikai rétegtől függően, a kollízió felismerhető!
- Szükséges: A küldőnek képesnek kell lenni „hallgatni” a médiumot miközben küld és összehasonlítani amit küld és amit „hall”
- Ha különbözik: Kollízió
 - **CSMA/CD – Carrier Sense Multiple Access/Collision Detection**
- Feltétel, hogy felismerjük mindkét oldalon:
 - $T_{gen} \geq 2d$
 - T_{gen} : csomag generálási ideje

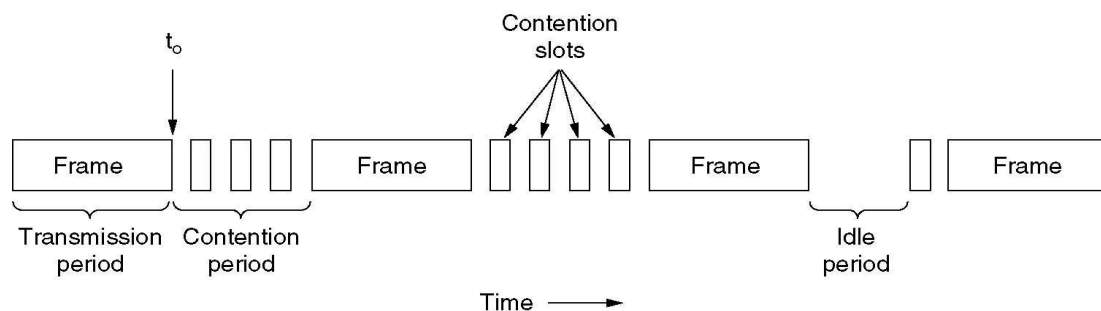

Mi a teendő kollízió esetén?

- Az állomások át akarják vinni a csomagjaikat a kollízió ellenére
- Újra meg kell próbálniuk
 - Azonnal? Ez egy másik kollíziót okozna
 - Valahogy koordinálva? Nehéz, nem áll rendelkezésre kommunikációs médium
 - Várjunk egy véletlen ideig!
 - Randomizálás “deszinkronizálja” a médium hozzáférést, és ezzel segít elkerülni a kollíziót
 - Valamennyi kihasználatlan időt eredményez
- Váltakozva verseny- és átviteli-periódusok

CSMA/CD periódusai

- Üres periódus (IDLE)
 - Egyik állomás sem küld frame-et
 - Verseny periódus (Contention Period)
 - Kollíziók történhetnek, az átvitel abortálódik
 - Átviteli periódus (Transmission Period)
 - Nincs Kollízió, a protokoll effektív része
- Csak verseny-, átviteli- és üres periódus van

Hogy válasszuk meg a véletlen várakozási időt?

- A legegyszerűbb választás: Válasszunk ki egyet k slot közül
 - Egyszerűség kedvéért tételezzünk fel egy slot-okra osztott idő modellt
 - Egyenletes eloszlás szerint $\{0, \dots, k-1\}$ felett
 $[0, \dots, k-1]$: verseny ablak (**contention window**)
 - Kérdés: hogy válasszunk meg k -t?
 - Kicsi k : Kicsi delay, de nagy az esély ismételt kollízióra
 - Nagy k : Kicsi az ismételt kollízió esélye (mivel az állomások kísérletei egy nagy intervallumra oszlanak el), de szükségtelenül nagy a delay, ha csak kevés állomás akarja használni a csatornát
- **Adaptáljuk** k választásához az állomások aktuális számát / csatorna terhelést

Hogyan változtassuk k-t a terheléstől függően?

- Egy lehetőség: derítsük ki *valahogy* explicit az állomások számát, számítsunk ki ehhez egy optimális k-t, tudassuk ezt minden állomással
 - Nehéz, magas overhead, ...
 - Lehetséges egy *implicit* megoldás?
- Milyen következményekkel jár egy kicsi k, ha a terhelés nagy?
 - Sok kollízió!
 - Tehát: Használjuk a kollíziókat indikátorként, hogy a verseny ablak túl kicsi – növeljük meg a verseny ablak méretét!
 - Csökkenti a kollíziók valószínűségét, automatikusan adaptálja a terhelés növekedését
- Kérdés: Hogy növeljük k-t a kollízió után, hogy csökkentsük újra?

Hogy változtassuk k-t – Binary exponential backoff

- Növeljük k-t a **kollízió után**: sok lehetőség van
 - Általánosan használt: **duplázzuk** meg k-t
 - De csak egy korlátig, mondjuk, 1024 slot – kezdjük k=2-vel
 - Ezt a stratégiát **binary exponential backoff**-nak hívják
- Csökkentsük k-t, ha elegendően sok frame kollízió mentesen átvitelre került
 - Lehetőségek: vonjunk ki belőle egy konstanst, felezzük meg, ...
 - Viszonylag komplikált, erőforrást pazarolhat, miközben nem elég agilis
 - A legegyszerűbb: induljunk megint k=1-gyel
 - Általánosan használt

Hogy változtassuk k-t – Binary exponential backoff

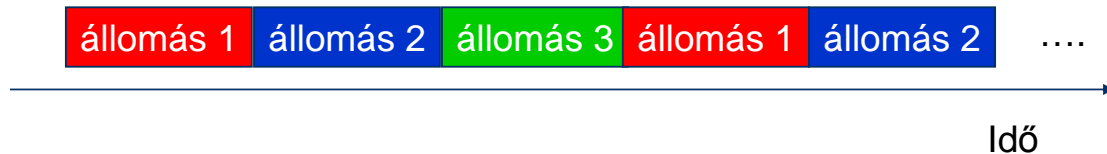
- Algoritmus **binary exponential backoff**
 - $k := 2$
 - Amíg az utolsó küldésnél kollízió történt
 - Válasszuk i -t egyenlő valószínűséggel véletlenül $\{0, \dots, k-1\}$ közül
 - Várjunk i slot-ot
 - Küldjük a frame-et (kollízió felismerése esetén: abort)
 - Ha $k < \text{limit}$: $k := 2k$
- Ez az algoritmus
 - a várakozási időt dinamikusan a csatornát használó állomások számához igazítja
 - gondoskodik a csatorna egyenletes kihasználásáról
 - fair (hosszú távon)

MAC alréteg

- Statikus Multiplexálás
- Dinamikus csatorna foglalás
 - Kollízió alapú protokollok
 - **Verseny-mentes protokollok (contention-free)**
 - Protokollok korlátozott versennyel (limited contention)
- Az Ethernet példája

Verseny mentes protokollok

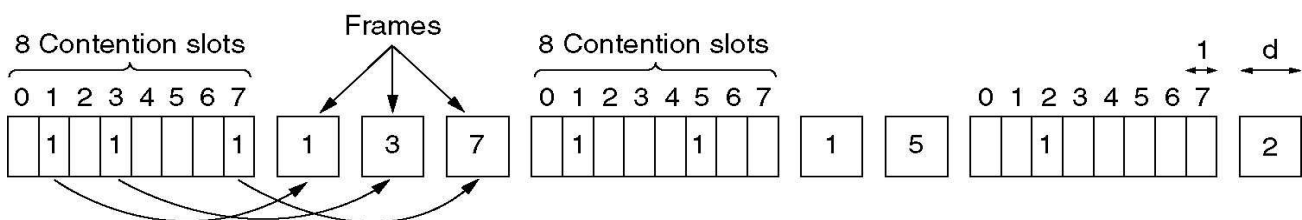
- Egyszerű példa: Statikus (idő-) multiplexálás (TDMA)
 - Minden állomáshoz egy fix idő-slotot rendelünk egy ismétlődő idő idő-séma szerint

- Hátrányait elemeztük
- Van-e dinamikus kollízió mentes protokoll?

Bit-map protokoll

- A TDMA problémája
 - Ha az állomás nem küld semmit, az idő-slotja kihasználatlan
- Foglálási rendszer: Bit-map protocol
 - Rövid statikus foglalás-slotok, melyek jelzik az átvitel kívánságot
 - Minden állomásnak hallani kell

Bitmap-Protokollok

- Tulajdonságok alacsony terhelés esetén
 - Ha nincs csomagküldés, akkor az (üres) verseny-slot ismétlődik
 - Egy állomás, ha küldeni akar, meg kell várnia a verseny-slotokat
 - Viszonylag nagy késés (delay)
- Tulajdonságok nagy terhelés esetén
 - A csatornát az adatcsomagok dominálják
 - Az adatcsomagok nagyobbak mint a verseny-slotok
 - Az overhead elhanyagolható
 - Jó és stabil átvitel (throughput)

- Bitmap egy Carrier-Sense protokoll!

MAC alréteg

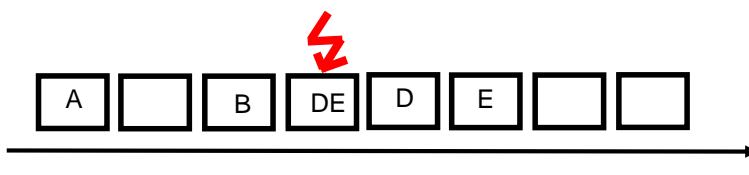
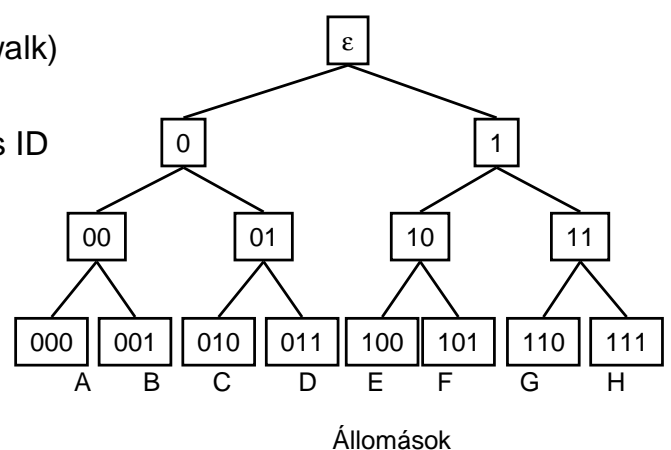
- Statikus Multiplexálás
- Dinamikus csatorna foglalás
 - Kollízió alapú protokollok
 - Verseny-mentes protokollok (contention-free)
 - **Protokollok korlátozott versennyel (limited contention)**
- Az Ethernet példája

Protokollok korlátozott versennyel

- Cél:
 - kis késés (delay) alacsony terhelés esetén
 - mint a kollízió alapú protokolloknál
 - nagy átvitel (throughput) nagy terhelés esetén
 - mint a verseny mentes protokolloknál
- → korlátozott verseny (verseny a verseny slotoknál)
- Ötlet:
 - A verseny slotokhoz vegyük figyelembe a résztvevő állomások számát
 - Több állomásnak kell használni egy slotot

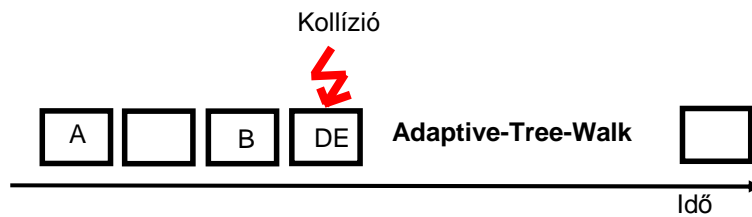
Adaptív fa bejárás protokoll

- Adaptív fa bejárás protokoll (adaptive tree walk)
- Kiindulópont:
 - Minden állomást egy egyértelmű, bináris ID reprezentál
 - Az ID-k egy fa leveleinek felelnek meg
 - Szinkronizált protokoll
 - A fa egy u csomópontjánál 3 esetet különböztethetünk meg:
 - nem küld állomás u részfájában
 - pontosan egy állomás küld
 - kollízió: legalább két állomás küld

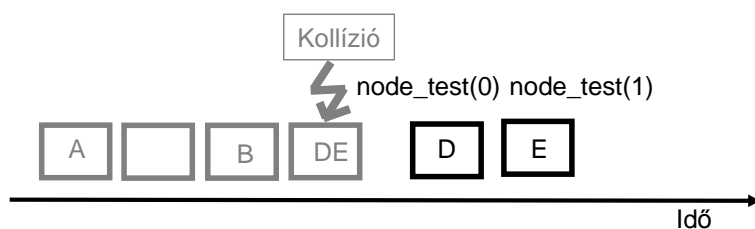
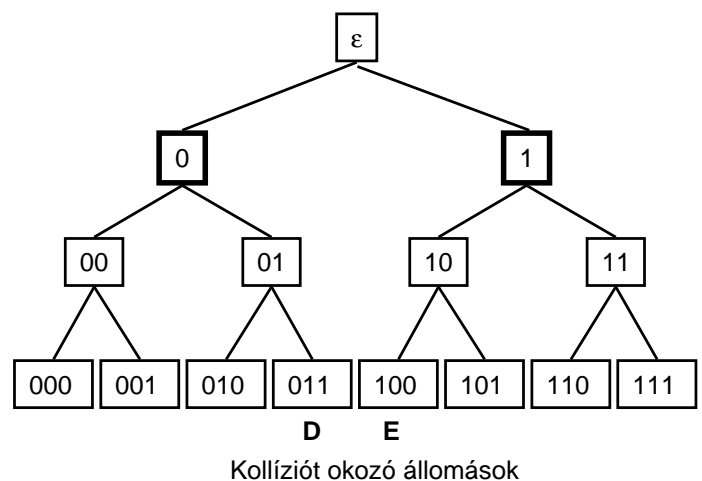
Adaptív fa bejárás protokoll – Alap algoritmus

- Alap_Algoritmus
 - Minden állomás azonnal küld (slotted Aloha)
 - Ha kollízió lép fel,
 - Egy állomás sem fogad el új csomagot a hálózati rétegtől
 - Hajtsuk végre az **adaptive_tree_walk(ϵ)** eljárást

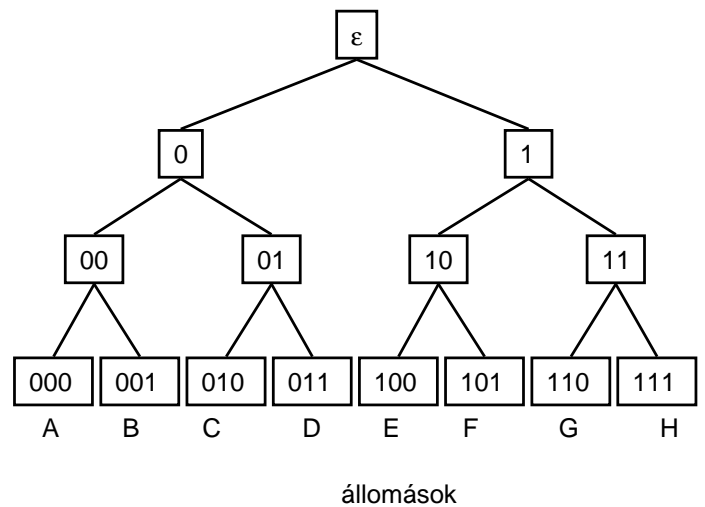
Adaptív fa bejárás protokoll – Csomópont teszt

- Csomópont-teszt algoritmus (node_test)
 - a fa egy u csomópontjához
- **node_test(u)**
 - Tekintsünk egy slotot u -hoz
 - A slotban azon állomások küldenek, amelyek u részfájában vannak (amelyek ID-ja u -val kezdődik)

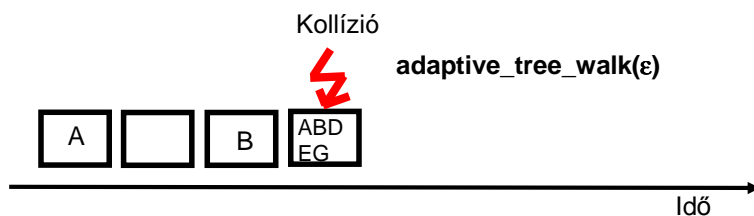
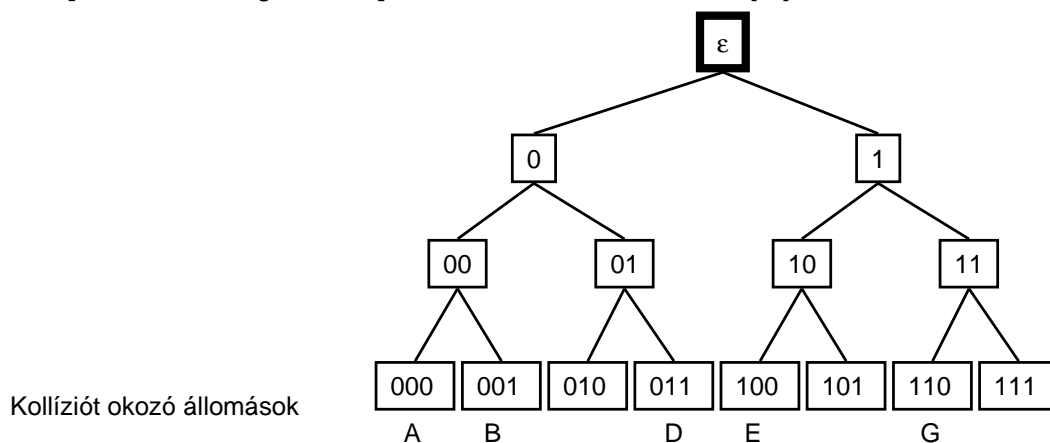

Adaptív fa bejárás protokoll – Alap algoritmus

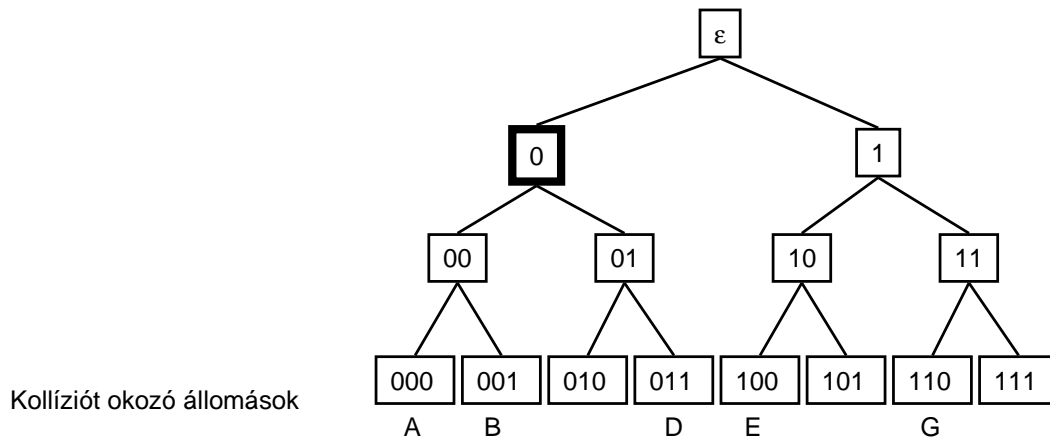
- Csomópont-teszt algoritmus
 - a fa egy u csomópontjához
- **node_test(u)**
 - Tekintsünk egy slotot a fa u csomópontjához
 - A slotban azon állomások küldenek, amelyek u részfájában vannak (amelyek ID-je u -val kezdődik)
- **adaptive_tree_walk(x)**
 - node_test(x_0)
 - Ha kollízió lép fel,
 - adaptive_tree_walk(x_0)
 - node_test(x_1)
 - Ha kollízió lép fel,
 - adaptive_tree_walk(x_1)

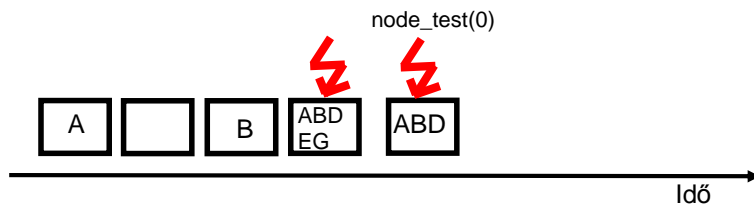
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (1)

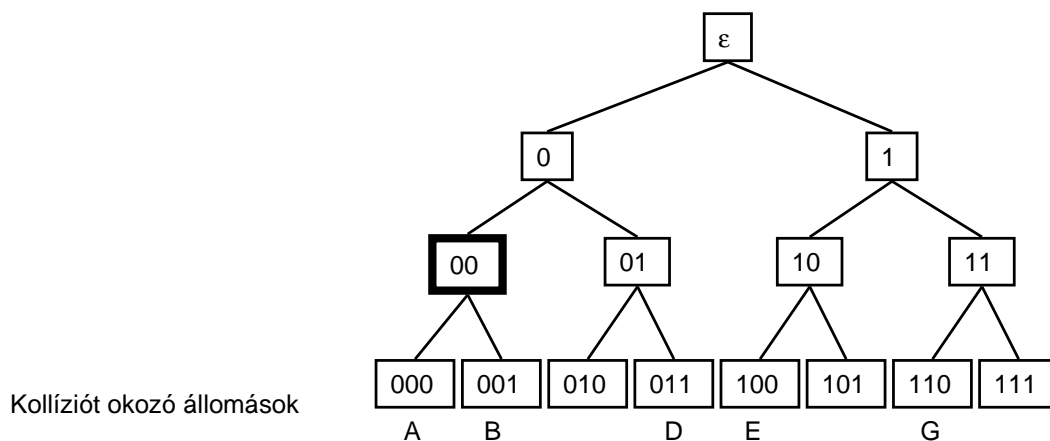
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (2)

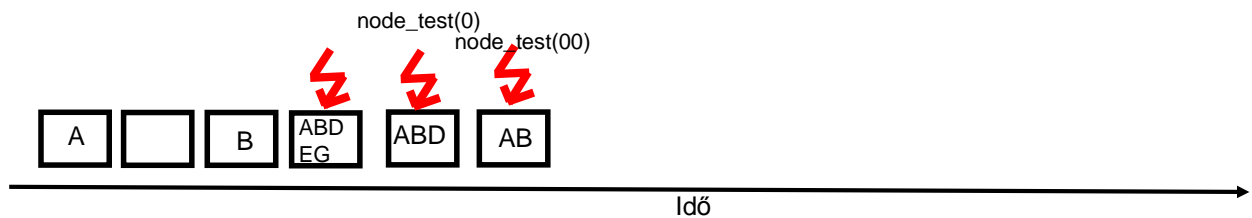
`adaptive_tree_walk`

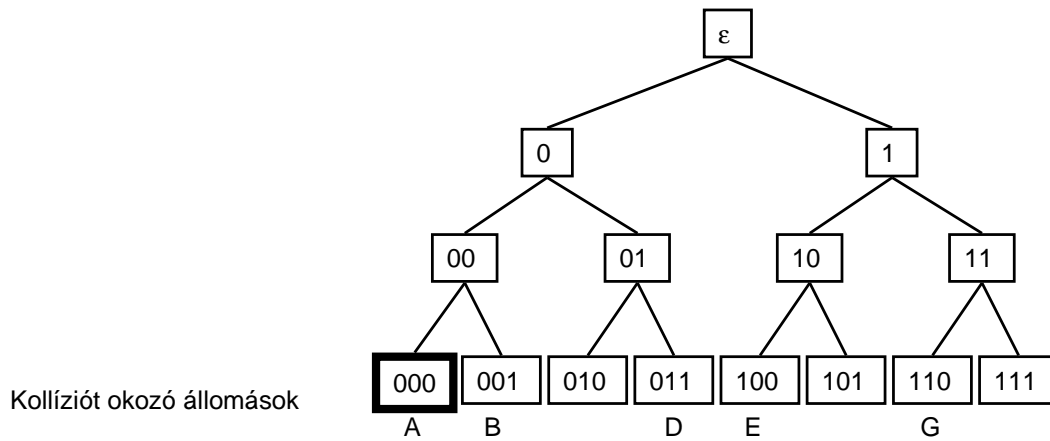
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (3)

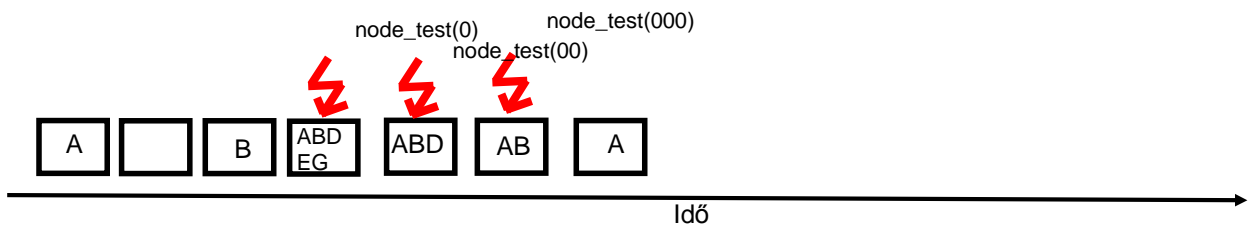
`Adaptive_tree_walk`

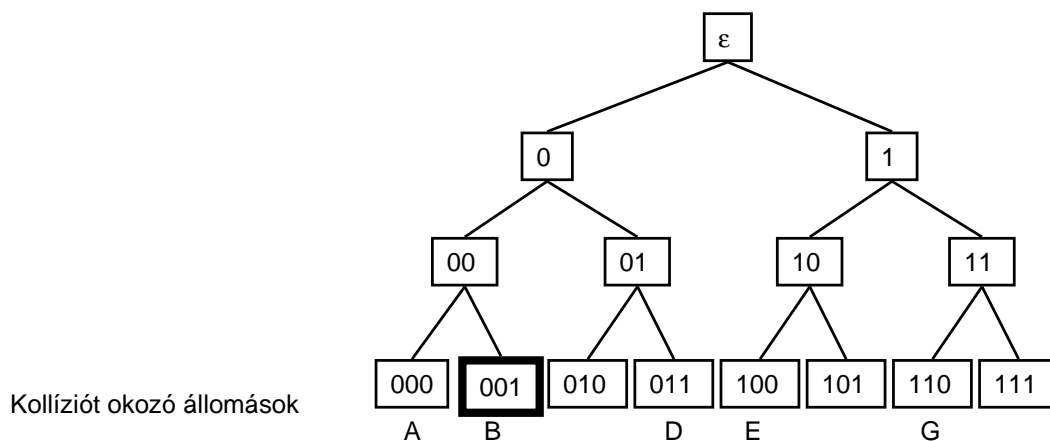
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (4)

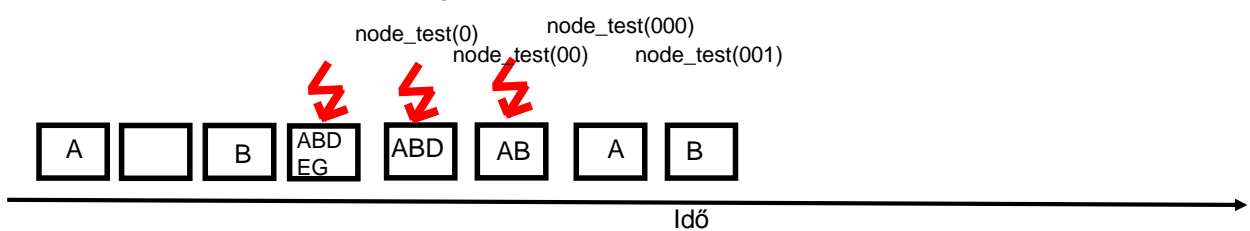
Adaptive_tree_walk

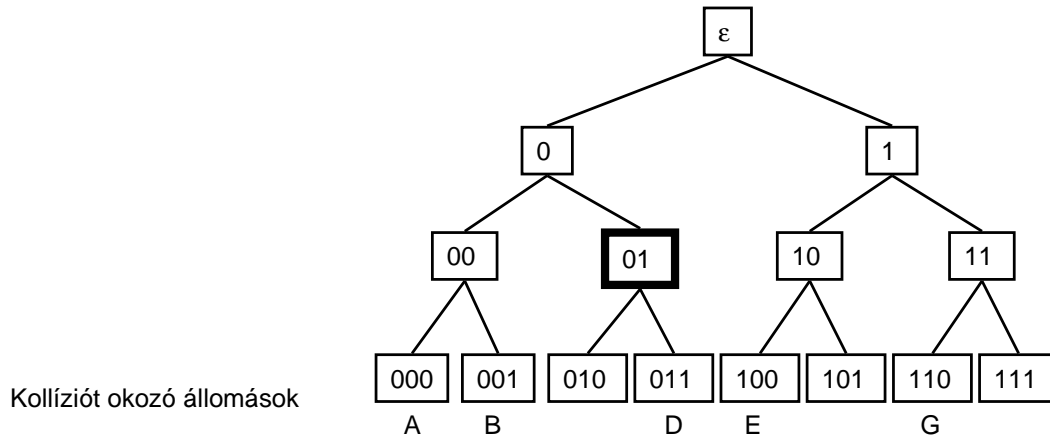
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (5)

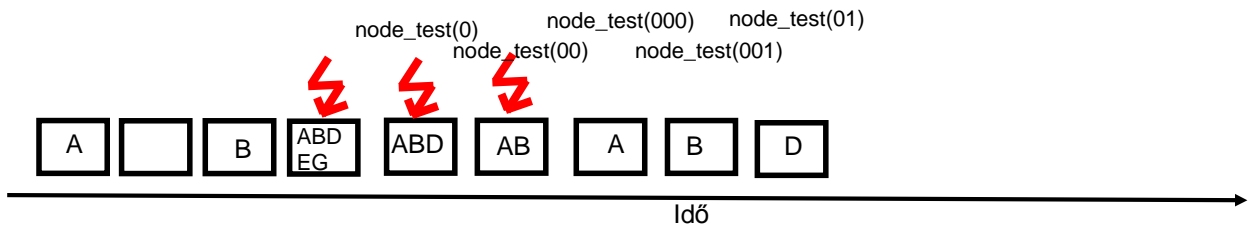
Adaptive_tree_walk

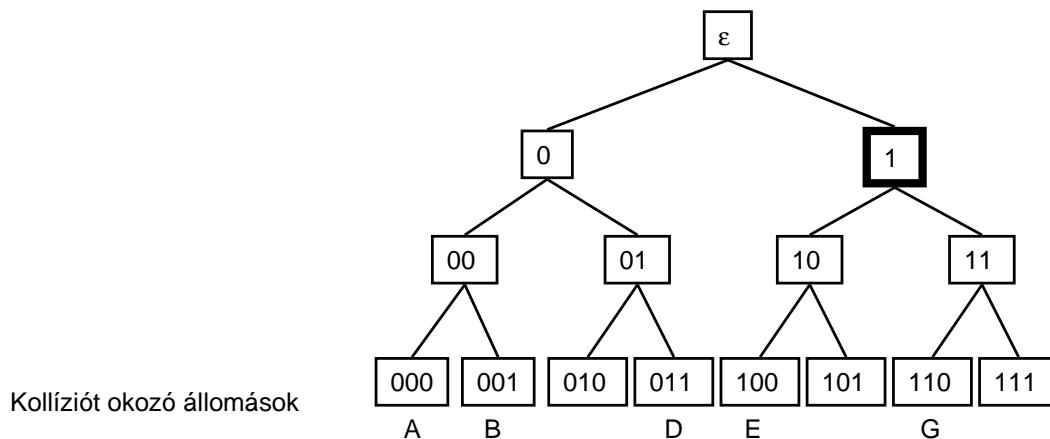
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (6)

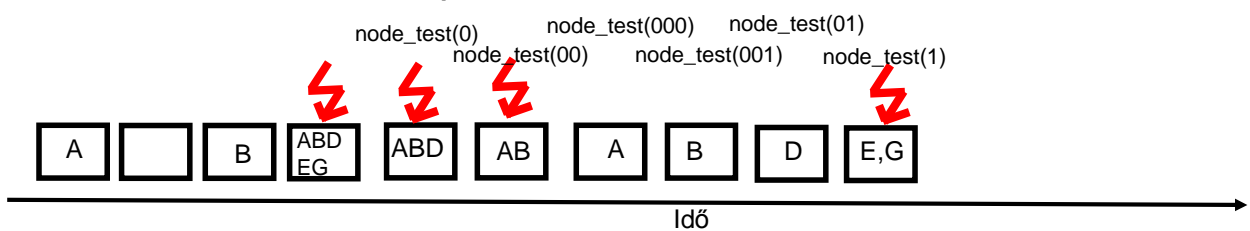
Adaptive_tree_walk

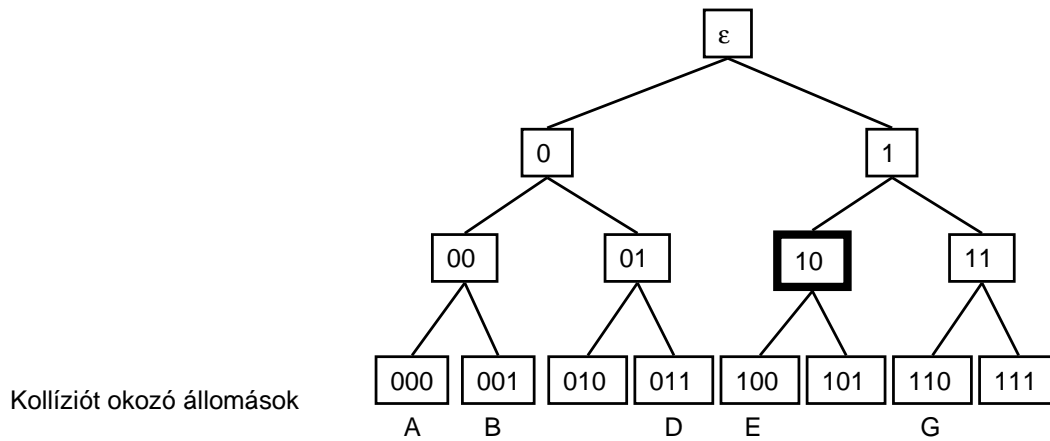
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (7)

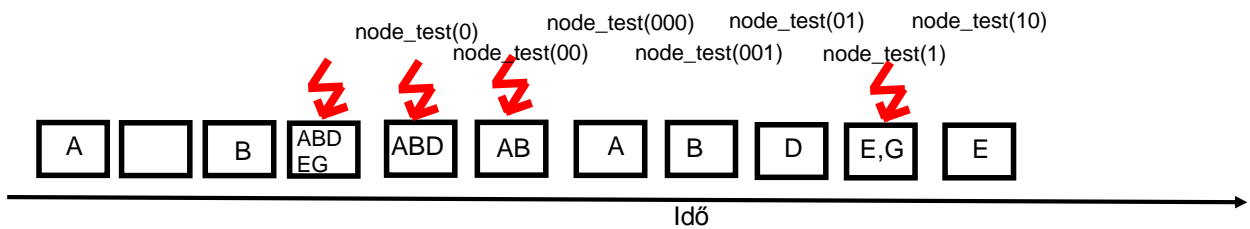
Adaptive_tree_walk

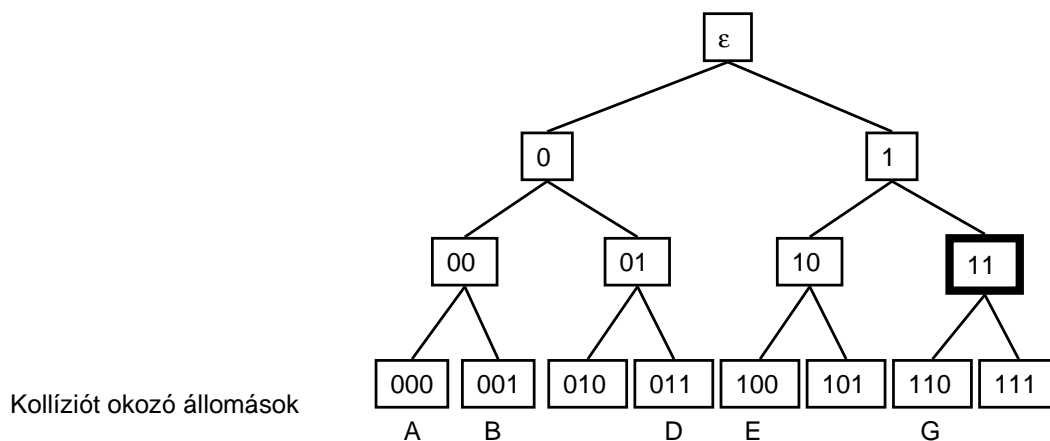
Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (8)

Adaptive_tree_walk

Adaptív fa bejárás protokoll – Példa (9)

Adaptive_tree_walk

